

Kanguru Bakımının Düşük Doğum Ağırlıklı ve Prematüre Yenidoğana Etkileri

Ebru GÜLER¹, Nuran AYDIN ATEŞ², Gözde KÜĞCÜMEN³
İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

¹ORCID: 0000-0001-6728-1511

²ORCID: 0000-0003-0582-1484

³ORCID: 0000-0001-7052-3817

Geliş Tarihi / Received
31.05.2019

Kabul Tarihi / Accepted
09.06.2019

Yayın Tarihi / Published
01.09.2019

Özet: Kanguru bakımı, doğumdan hemen sonra bebeğin anne ile ten tene temasının sağlandığı metottur. Bebeğin sakin ve huzurlu olmasını, annesine bağlanmasını sağlayan ekonomik, ön hazırlık gerektirmeyen ve yüksek kaliteli bir bakımdır. Düşük doğum ağırlığı (DDA) ve prematüre yenidoğanlar intrauterin ortamdan dış ortama geçiş yapmak durumunda kalırlar ve bakıma ihtiyaç duyarlar. DDA ve prematüreler de bu bakım yenidoğanın kilo artışı, annesini emmesini, yaşam bulgularının daha hızlı normal değerlere ulaşmasını, enfeksiyonlara rastlama oranlarının düşmesini ve taburculuğun kısa sürede gerçekleşmesini sağlamaktadır. Yenidoğanın gerek zihinsel gerekse fiziksel gelişimi açısından önemli bir yere sahiptir. Bebek dış ortama ancak annesinin kucağında onun kalp sesini, nefesini duyarak ve sıcaklığını hissederek adapte olabilir. Kanguru bakımı, DDA ve prematüre yenidoğanlar da morbidite ve mortalite oranlarının azalması için özel beceri gerektirmeyen, ebe/hemşire, anne ve baba tarafından olumlu algılanan güvenli bir uygulamadır. Çalışmanın amacı, kanguru bakımının DDA ve prematüre yenidoğana etkileri ile ne kadar süredir uygulandığını incelemektir. DDA ve prematüre yenidoğanın gelişimi açısından önemi birçok kaynak tarafından ifade edilmektedir.

Anahtar Kelime: Kanguru Bakımı, Düşük Doğum Ağırlığı, Prematüre, Ebelik Yaklaşımı

Effects of Kangaroo Care on Low Birth Weight and Premature Newborn

Abstract: Kangaroo care is a method of contacting the mother and baby with the skin immediately after birth. It is a high quality care that is economical and does not require preparation, which allows the baby to be calm and peaceful and to be attached to his mother. Low birth weight (LBW) and premature newborns needs to switch from intrauterine environment to external environment and need care. In LBW and premature infants, this care helps the newborn to gain weight, to nurse her mother, to achieve normal values of life findings, to decrease the rate of infections and to make discharge possible in a short time. It has an important place in terms of both mental and physical development of newborn. The baby can only adapt to the outer environment with the sound of his heart on his mother's lap, hearing her breath and feeling the warmth. Kangaroo care, LBW, and premature newborns are safe practices that are perceived positively by parents and midwives/nurses and no need special skills to reduce morbidity and mortality rates. The aim of this study was to investigate the effects of kangaroo care on DDA and premature neonates and how long it has been applied. The importance of DDA and premature neonates in terms of development is expressed by many sources.

Keywords: Kangaroo Care, Low Birth Weight, Premature, Midwifery Approach

Sorumlu Yazar: Ebru GÜLER

Adres: İstanbul Medipol Üniversitesi, SBF, Ebelik Bölümü

E- mail: ebru.guler@st.medipol.edu.tr

GİRİŞ

Doğumdan sonraki birkaç dakika, anne ve bebek için birçok yönüyle önemlidir. Anne ile bebeği hemen bir araya getirerek Ten Tene Teması (TTT) sağlanmalıdır. Genellikle göbek kordonu buna izin verecek uzunlukta, hatta daha uzundur (11).

Kanguru bakımı, ebeveyn ve bebek etkileşimini sağlayan, bebeğin sadece bezi ve başının kapalı olmasıyla ebeveynin göğsü üzerine yüzüstü, dik olarak yerleştirilmesiyle TTT sağlandığı bir yöntem olarak belirtilmiştir. Erken doğan bebeklerde yinelenen TTT ile daha iyi bir anne ve bebek

bağlanmasının gerçekleştiği, birlikte vakit geçirmenin memnuniyetinin arttığı görülmektedir (6). Kanguru bakımı ilk olarak 1978 yılında Kolombiya Bogota'da ki Dr. Martinez ve Rey tarafından hastanelerindeki personel ve ekipman sıkıntısına yanıt olarak önerilmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde yenidoğanın morbidite ve mortalitesinin azaltılması için tercih edilen, her yerde uygulanabilen, özel bir beceri gerektirmeyen, güvenli bir uygulamadır. Hastanede doğan bebekler kuluçka makineleri, radyan ısıtıcıları ve sıcak odalar da tutulurlar.

Bu ülkelerde yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yüksek maliyet, yetersiz alet ve ekipman zorluğundan kanguru bakımının nerilmesine sebep olmaktadır (2).

Kanguru bakımı, bebeğin yaşam bulgularının stabilleşmesini, sinir sisteminin gelişimini sağlar; apne ve periyodik solunum ataklarını, yoğun bakımın bebek üzerindeki olumsuz etkilerini azaltır ve erken taburculuğa zemin hazırlar. DDA ve prematüre yenidoğanların yaşam bulgularının kısa bir sürede normal değerlere ulaşması beklenmektedir (5).

DDA ve prematüre yenidoğanlar için ebeveyn ve bebek arasındaki bakımda ebe/hemşireler aktif rol almaktadır. Kanguru tekniği prematüre bebeğe doğumundan sonraki ilk günlerde uygulanamamaktadır. Mesele sadece bebeğin gelişimini tamamlaması olduğunda anneye verilmektedir. Buradaki asıl amaç; bebeğin annesine en çok ihtiyaı olduğu sırada onu yabancı bir ortamda yalnız bırakmayı önlemektir. Böylece kanguru tekniği ile bebek annesinden koparılmamakta ve psikolojik gelişmesi de daha sağlıklı olmaktadır (12). DDA ve prematüre yenidoğanlar için kanguru bakımı son derece değerlidir.

Kanguru Bakımı

Kanguru Bakımı, anne ile bebeğin TTT ile sağlanılan bir yöntemdir. Genellikle prematüre ve DDA bebeğin annesi ile temasta bulunduğu bir uygulamadır. Bu süreçte bebeğin ısısı korunur, emzirilmesi sağlanır ve anne- bebek etkileşimi güçlenir. Kanguru bakımı termde doğmuş bebeklerin bakımında da bebeğin sağlık ve iyilik halinin sürdürülmesinde etkinliğini gösteren kolay bir yöntemdir (1).

Kanguru Bakımının eşitleri

Kanguru bakımı, başlanma zamanına ve uygulama süresine göre iki şekilde ele alınabilir. Uygulamaya başlanma zamanına göre ele alındığında önceleri geç, orta, erken ve çok erken olmak üzere dört genel

kategoriye ayrılmış, 1993'te uzmanlar tarafından doğum kanguru bakımı eklenerek beş kategori olarak kabul edilmiştir (16).

- **Geç Kanguru Bakımı;** Genellikle bebek yoğun bakım dönemini tamamladıktan sonra başlar (16).

- **Orta Kanguru Bakımı;** Genellikle bebekler hala ventilatörde, stabil veya stabil değilken doğumdan sonra yedi gün içinde başlar (16).

- **Erken Kanguru Bakımı;** Sıcak bir kvzde gerektiğinde oksijen ve intravenöz (İV) besleme ile stabil olabilen bebekler için doğum sonu 1. ve 24. saatler arasındaki bir zamanda başlar.

Bebek çıplaktır (bir başlık, bezli/bezsiz), annenin çıplak göğsüne memeleri arasına yüzüstü yerleştirilir. Bebek ve anne için en önemli şey karın-karına, cilt-cilde temas ile bebeğin ısı ve kuruluğunun korunmasıdır (16, 17).

- **Çok Erken Kanguru Bakımı;** Doğum odasında genellikle doğum sonu 30.-40. dakika arasında başlar. Bebek ıplak halde, bir başlıkla ya da başlıksız olarak annenin çıplak göğsüne yüzüstü yerleştirilir. (16, 17).

- **Doğum Kanguru Bakımı;** Bebek doğum sonu ilk dakikadan itibaren annenin göğsüne veya karnına yüzüstü cilt-cilde yerleştirilir. Isı kaybını önlemek için; bebeğin kafasına kuru bir başlık giydirilir ve ısladığında değiştirilir, sıcak ve kuru bir battaniye ile sırtı örtülür. Bebek, annenin göğsü veya karnındayken ilk emzirme gerçekleştirilebilir. İdeal olarak, ağırlık lm, K vitamini uygulaması gibi diğer tüm müdahaleler en azından doğum sonu ilk bir saatin sonuna kadar ertelenir (16, 17).

İkiz bebeklerde ise Kanguru bakımı uygulamaları farklılaşabilir. İkiz bebeklerde bu bakım ayrıık, ardışık ve paylaşılmış olmak üzere üç farklı şekilde uygulanabilir (19).

- **Ayrıık Kanguru Bakımı:** İki ebeveynin aynı anda bebeklere kanguru bakımını uygulamalarıdır. Annenin bebeklerden birine kanguru bakımı vermesi sırasında babanın da diğer bebeğe kanguru bakımı vermesidir (19).

- **Ardışık Kanguru Bakımı:** Aynı ebeveynin bebeklere art arda kanguru bakımı uygulamasıdır (19).

- **Paylaşılmış Kanguru Bakımı:** Tek ebeveyn tarafından iki bebeğe aynı anda kanguru bakımı uygulanmasıdır (19).

Şekil 1: Ayrık Kanguru Bakımı.

Kaynak: World Health Organization. (2003). Kangaroo Mother Care: A Practical Guide. Department of Reproductive Health and Research, WHO, Geneva. P.14.

Kanguru Bakımının Basamakları

Özel tedavi gerektirmeyen ve ciddi bir rahatsızlığı bulunmayan tüm yenidoğanlara kanguru tekniği uygulanabilmektedir. Bebek doğar doğmaz rutin tüm muayeneleri yapıldıktan sonra tekniğin uygulanması için bir sakınca yok ise en erken dönemde anneye bu uygulamayı yapması konusunda yardımcı olunur. Doğum sonrası dönemde kadın kendi gereksinimlerini dahi karşılamakta güçlük çektiğinden dolayı ebe ve hemşirelerin bebek bakımı, sağlık takibi, anne ve baba eğitimi gibi konularda önemli görevleri bulunmaktadır. Kanguru bakımı uygulaması öncesinde bazı işlemlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

iki elini de serbest kullanabilmesini sağlamak için destekleyici bağ kullanılabilir (19).

Kanguru Bakımının Uygulanması

Anneye bilgilendirilmeler yapıldıktan sonra normal oda ısısında memesi açık olarak hazırlanır. Bebek annenin vücuduna dik şekilde yüz üstü olarak yatırılmalıdır. Bebeğin başı tek bir yöne doğru dönük olmalıdır. Anne ile bebek yakın temas halinde bulunmalıdır. Ve bebek annesinin nefes almasını hissetmeli ona bu eylem bir uyarı olmalıdır (13).

Düşük Doğum Ağırlıklı (DDA) ve Prematüre Yenidoğanlar

Doğum, bebek ve ailesi için yeni bir başlangıç ve uyum sürecidir. Otuz yedi hafta altı günden önce doğan bebekler prematüre olarak adlandırılmaktadır. Yaşamın ilk 0-28 günlük yenidoğan dönemi bütün bebekler için en önemli uyum zamanıdır ve özellikle prematüre bebekler için hayati önem taşımaktadır (7, 9).

Bunlar;

- Kanguru Bakımı Öncesi Ailenin Bilgilendirilmesi Ve Eğitimi
- Mevcut Çevrenin Hazırlanması Ve Fiziksel Koşulların Sağlanması
- Kanguru Bakımının Uygulanması (8).

Kanguru Bakımı Öncesinde Ailenin Bilgilendirilmesi ve Eğitimi

Kanguru bakımı için ailenin istekli olması esastır. Annenin hastanede ve evde desteklenmesi gerekmektedir. Kadın bebeğine sağladığı faydaların farkında olarak işlemi devam ettirmelidir. Bebeğiyle bu şekilde temas halinde olmasının, ısı kontrolünü, ağrı kontrolünü, erken taburculuğu ve maddi kazancın meydana getirdiğini bilmelidir. Kanguru bakımını uygulayacak ebeveynin kendi hijyenine özen göstermesi gerekmektedir (8).

Mevcut Çevrenin Hazırlanması ve Fiziksel Koşulların Sağlanması

Kanguru bakımında ideal olan ailenin gece gündüz bebekle birlikte kalmasıdır. Bakıma başlamadan önce bu tekniği uygulayacak kişinin mahremiyetine önem gösterilmelidir ve mevcut çevrenin ısı 22- 24 °C olacak şekilde, yöntemin faydalarını bilerek uygulamalıdır. Ayrıca ebeveynin bebeğiyle birlikte kanguru bakımı sırasında rahatça hareket etmesi ve her

Şekil 2: Kanguru Bakımı Uygulanması

Kaynak: World Health Organization. (2003). Kangaroo Mother Care: A Practical Guide. Department of Reproductive Health and Research, WHO, Geneva. P.11.

Annenin sıcaklığında bebek huzurla bu pozisyonda istediği sürede kalabilmelidir. Bu pozisyonda bebek hareketleri minimum

seviyede olur ve enerji harcama durumu azalır. Bu bakım anne kitap okurken, yemek yaparken, yatarken kısacası günün her anında yapılabilir. Baba da bu uygulamada aktif rol alabilmektedir (20).

Prematüre bebekler gestasyon yaşlarına ve doğum ağırlıklarına göre sınıflandırılmaktadır. Gestasyon yaşları temel alınarak yapılan sınıflamaya göre, ileri derecede prematüre, orta derecede prematüre ve geç prematüre olmak üzere üç gruba ayrılır.

Doğum ağırlığı temel alınarak yapılan sınıflamaya göre; düşük doğum ağırlıklı bebek, çok düşük doğum ağırlıklı bebek ve aşırı derecede düşük doğum ağırlıklı bebek olarak isimlendirilir (4).

- **İleri Derecede Prematüre:** Gestasyon yaşları 22-32 hafta arası olan bebeklerdir.
- **Orta Derecede Prematüre:** Gestasyon yaşları 32 hafta +1 gün ile 36 hafta +7 gün arası olan bebeklerdir.
- **Geç Prematüre:** Gestasyon yaşları 37 +1 gün ile 37 hafta +7 gün arası olan bebeklerdir.
- **Düşük Doğum Ağırlıklı Bebek (DDA):** Doğum ağırlığı 2500 gr'ın altında olan bebeklerdir.
- **Çok Düşük Doğum Ağırlıklı Bebek (ÇDDA):** Doğumda ağırlığı 1500 gr'ın altında olan bebeklerdir.
- **Aşırı Derecede Düşük Doğum Ağırlıklı Bebek (ADDA):** Doğum ağırlığı 1000 gr'ın altında olan bebeklerdir (4).

Kanguru Bakımının DDA ve Prematüre Yenidoğana Etkileri

DDA ve prematüre bebekler üzerine yapılan klinik uygulamalar ve araştırmalarla kanguru bakımının; ısı kontrolünü, emzirmeyi ve anne-bebek ilişkisini sağlamada etkili ve faydalı bir yol olduğu ortaya çıkarılmıştır. Aynı zamanda bebek annesinden koparılmadığı için psikolojik gelişmesi de daha sağlıklı olmaktadır (15).

Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi (YYBÜ)'de kanguru bakımı uygulamaları prematüre bebeklerde fizyolojik stabilite, olumlu bağlanma ilişkileri ve davranışsal organizasyon için önemli destek sağlar. Hem YYBÜ'nün fiziksel ortamında bir koruma, hem de çevresel bozulmadan sonra düzenlemeyle yardım sağlar. Böylece, ebeveynlerin gövdeleri, hassas bebekler için en uygun ortamı sağlamış olur (18).

Prematüre yenidoğanlar ve annelerinin kanguru bakımına gösterdikleri toleransın araştırıldığı çalışmada, kanguru bakımı boyunca yenidoğanların vücut sıcaklığı, kalp hızı, solunum hızı ve serebral doku oksijen saturasyonu stabil kalmıştır (3).

Kanguru bakımının DDA bebeklerde hipotermiyi azalttığı görülmüştür. ÇDDA bebeğin hipotermi yaşamasını önlemek için bebeğin sırtı sıcak bir battaniye ile sarılabilir, başına şapka giydirilebilir ya da anne üzerine yerleştirilen bir ısı kaynağı kullanılabilir (8, 14).

Kanguru Bakımında Ebelik Yaklaşımı

Ebeveyn iletişimi, sevgisi, sıcaklığı gibi bebeğin önemli ihtiyaçlarını karşılamada etkili bir yöntem olan kanguru bakımı, hastane ortamında tedavi ve bakım alması gereken bebekler için ebeler ve hemşireler gibi sağlık profesyonelleri tarafından kullanılabilir eşsiz bir uygulamadır (10). Ebeler/Hemşireler, yenidoğanın bakım sürecinde yer alan ilk ebeveyn-bebek temasının sağlanmasında, ebeveynlerin bebeğe dokunma, tutma ve bakım vermeye teşvik etmede önemli rol oynamaktadırlar. Ebelerin/Hemşirelerin kanguru bakımı ile ilgili oldukça yüksek oranda bilgi sahibi olduğu ancak kanguru bakımı uygulaması konusunda yeterli klinik deneyime ve yeterlilik algısına sahip olmadığı belirlenmiştir (13).

SONUÇ

İncelemeler sonucunda ailelerin bebekleriyle etkili bir iletişime girme şansının yanı sıra bebeğin davranışsal ve fizyolojik parametrelerinde de olumlu değişikliklere imkân sağladığı kanguru bakım modelinin yenidoğanlar üzerindeki yararları günümüzde de değer bulmaktadır. Bu yöntemin daha çok YYBÜ'yle yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Ancak termde ve normal doğum ağırlığına sahip yenidoğanlarda az da olsa uygulandığı söylenebilir.

Kanguru bakımının faydaları konusunda aileler ve sağlık çalışanları bilgilendirilmeli bununla birlikte mevcut ortamın fiziksel durumu bu yöntemi uygulamak için olanak sağlamalıdır. Kanguru bakımı için uygun fiziki ortamın ve şartların sağlanması, bebeğin ihtiyacına yönelik bireyselleştirilmiş protokollerin oluşturulması ile kanguru bakımı uygulama oranlarının artacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

1. Akarsu RH, Tuncay B, Alsaç SY. (2017): Anne- Bebek Bağlanmasında Kanıtı Dayalı Uygulamalar. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 6 (4), 275-279.
2. Ali S, Sharma J, Sharma R, Alam S. (2009): Kangaroo Mother Care As Compared to Conventional Care For Low Birth Weight Babies. Cilt, 36 (3), 155-160. Retrieved from <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/dicletip/article/viewFile/5000104215/5000097337>
3. Browne JV. (2004): Early Relationship Environments: Physiology of Skin to Skin Contact For Parents and Their Preterm Infants. Clin Perinatol. 31; 287-298.
4. Can G, İnce Z. (2010): Preterm Yenidoğanlar, İntrauterin Büyüme Geriliği, Makrozomi, Çoğul Gebelikler. In: Neyzi, O., Ertuğrul, T. (Eds), Pediatri 4.Baskı. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri; 367-385.
5. Çalik C, Işık F, Aslı T. (2015): Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitelerinde Çalışan Hemşirelerin Kanguru Bakımı Uygulama Durumları ve Engeller. Kangaroo Care Practies and Barriers of Neonatal Intensive Care Nurses, 9557 (1), 1-9.
6. Çetinkaya E, Ertem G. (2017): Effects of Skin to Skin Contact on Maternal – Preterm Infant: Systematic Analysis. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 14 (2), 167-175. <http://doi.org/10.5222/HEAD.2017.167>
7. Çoban A, İnce Z. (2012): Tedavi, Girişimler Sık Karşılaşılan Sorunlar, Hastalıklar ve İlaçlar. Neonatoloji 6. Baskı. İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevi; 23-30.
8. Davanzo R, Brovedani O, Travan I, Kennedy J, Crocetta, Sanesi C, Strajin T, De Cunto A. (2013): Intermittent Kangaroo Mother Care: A NICU Protokol. Journal of Human Lactation. 29 (3), 332-338.
9. Eroğlu K, Koç GI. (2012): Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği 11. Baskı Ankara: Sistem Ofset Matbaacılık; 427-451.
10. Flynn A, Leahy- Warren P. (2010): Neonatal Nurses' Knowledge and Beliefs Regarding Kangaroo Care With Preterm Infants in an Irish Neonatal Unit. Journal of Neonatal Nursing. 16 (5). 221-228.
11. Koç S, Kaya N. (2017): Doğumda Kanguru Bakımının Sağlıklı Yeni Doğanların Fizyolojik Parametrelerine Etkisi *Effect of Kangaroo Care at Birth on Physiological Parameters of Healthy Newborns,. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 9557 (1), 1-13.
12. Kaya N. (2012): Hemşirelik Süreci Hemşirelik Tanılaması, ed. T. Aştı, A. Karadağ., Hemşirelik Esasları. 1. Baskı, İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık, 137-175.
13. Kurt FY, Aytakin A. (2015): Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Kanguru Bakımı İle İlgili Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 4 (1), 5-9.
14. Ludington- Hoe SM. (2010): Chapter 18: Kangaroo Care Is Developmental Care. In T. Verklan, H., McGrath (Eds). Developmental Care of Newborns and Infants 2nd St. Louis, MO: Mosby and National Association of Neonatal Nurses. 245-288.
15. McCall EM, Alderdice FA, Halliday HL, Jenkins JG, Vohra S. (2010): Interventions to Prevent Hypothermia at Birth in Preterm and/or Low Birth Wight Infants. Cochrane Database Syst Rev. (3).
16. Moore ER, Anderson GC, Bergman N, Dowswell T. (2012a): Early Skin to Skin Contact For Mothers and Their Healthy Newborn Infants. Cochrane Database Systematic Reviews. 6 (5). CD003519. [Doi.org/10.1002/14651858.CD003519.pub3](http://doi.org/10.1002/14651858.CD003519.pub3)
17. Moore ER, Anderson GC, Bergman N, Dowswell T. (2012b): Early Skin to Skin Contact For Mothers and Their Healthy Newborn Infants. Cochrane Database Syst Rev. (3), 16.
18. Özvarol O, Göksüğü SB, Bekdaş M, Tarakçı N, Altunhan H. (2015): Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde Takip Edilen Preterm Yenidoğanların Retrospektif Analizi. Çağdaş Tıp Dergisi. 5 (3). 180-188.
19. Thukral A, Chawla D, Agarwal R, Deorari AK, Vinod KP. (2008): Kangaroo Mother Care-an Alternative to Conventional Care. Indian J Pediatr. 75 (5). 497-503.
20. Toprak F, Erenel A. (2018): Sezaryen Doğumlarda Baba ile Bebek Arasında Kanguru Bakımı Alternatif Bir Uygulama Olabilir mi? Could Kangaroo Care Between Father and Baby be an Alternative Practice For Caesarean Deliveries? Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi, 15 (2), 75-79.